

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. Hominis lapsi miser exponitur status.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

TRACTATUS II.

DE

SUBJECTO, ET FUNDAMENTIS
MORALIS CHRISTIANÆ.

SECTIO I.

DE

SUBJECTO MORALIS CHRISTIANÆ.

CAPUT I.

Hominis lapsi miser exponitur Status.

Homo interim non amplius illud illustre ma-
num Dei opus est, non ille omnium crea-
turarum Rex, non imago illa viva & in-
telligens sui Creatoris, quemadmodum ab ini-
tio inter Dei manus extitit. Opus est modo pene
destructum; mancipium est, contra quod omnes
pugnant creaturæ, ut ejus sui Creatoris præcep-
to inobedientiam puniant; imago est penitus fere
deleta, quæ prioris pulchritudinis vix servat ve-
stigia. *Ex quo Adam, (inquit sanctus Augustinus
Lib. 1. de nupt. c. 32.) ex olea tali, in qua
nec semen erat hujusmodi, unde amaritudo nasce-
retur oleastri, in oleastrum peccando conversus est,
quia tam magnum peccatum fuit, ubi magna in-
deterius fieret mutatio naturæ, totum genus hu-
manum fecit oleastrum.*

Aure-

Aurelianense secundum Concilium, ab universa Ecclesia receptum, Canone primo ait: *Si quis per offensam prævaricationis Adæ non totum idest secundum corpus & animam, in deterius dicit hominem commutatum, sed animæ libertate illæsa durante corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus adversatur Scripturæ.*

Tridentinum Concilium sessione quinta eandem doctrinam adversus nostri temporis hæreticos tradit: *Si quis non constetur primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem & justitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, totumque Adam per illam prævaricationis offensam secundum corpus & animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.* Hæc igitur in homine mutatio in deterius secundum corpus & animam facta est. Corpus per illam morti subicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, inquit Apostolus, Rom. 5.* Pelagiani affirmant, etiamsi non peccasset, Adam nihilominus interiturum fuisse; sed hunc errorem Ecclesia damnavit. *Si mors, inquit Pelagianis sanctus Augustinus Lib. 2. oper. imperf.) pœnalis non est, quæ a corpore animam separat, cur eum timet natura, quam sic laudas, ut neges esse vitiatam? Quid causæ est, ut infans ubi paululum ab infantia progredi cæperit, jam formidet occidi? Cur non ita ut in somnium, sensus est proclivis in mortem? Si ergo frustra mors timetur, ipse timor ejus est pœna; si autem anima separari a corpore naturaliter non vult,*
ipsa

ipsa mors pœna est, quamvis eam in usum bonum gratia divina convertat. Dolores, morbi infirmitates, quæ corpus affligunt; miseriæ sunt, quæ peccatum supponunt; quas miseras vos cum sine illo peccato accidere dicitis parvulis, injustum Deum versus illos facitis. Menti ac rationi hominis corpus tunc subdebatur; imprudens nunc, furens, ac rebellis est servus, qui tum mentis tum rationis jugum pati recusat. Caro (inquit Apostolus Gal. 5.) concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Morte tantum hæc pugna cessat. Cuncti corporis sensus id moliri videntur, ut spiritum fallant, qui illorum testimonio innititur. Oculo nil nobilius; de oculo tamen inquit Ecclesiasticus: *Nequius oculo quid creatum est (Eccl. 31.)?* de auribus vero ait: *Sepi aures tuas spinis (Eccl. 28.):* facile siquidem pravis sermonibus patent. A sancto Jacobo lingua vocatur *universitas iniquitatis (Jac. 3.)*. *Omnis enim, inquit ille, natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & cæterorum domantur, & domita sunt a natura humana: linguam autem nullus hominum domare potest.* De gulæ vitiis non loquar, quæ sanitatem corrumpunt. Tactus quoque vitia prætereo, cujus voluptates hominem belluis similem efficiunt. Verum quam animæ hominis peccatum attulit, longe deplorabilior est mutatio: intellectus enim, qui lucis olim fons erat, nunc tenebrarum est sedes, & jam quæ sibi sint agenda homo ignorat. *Approbare falsa pro veris, (ait sanctus Augustinus Lib. 3. de lib. arb. c. 18.) ut quis erret invitus, non est natura instituti hominis, sed pœna dam-*

damnati. Ab hoc intellectus vulnere humani omnes prodeunt errores, nec ulli umquam adeo absonti fuisse, quos non plerique hominum amplecterentur. Inter idololatrias, & felium, & murium, & crocodilorum, & cæparum adoratores extitere. Apud Romanos, qui tam prudentes erant, & docti, *Felicitas colebatur, & Pavor, & Pallor, & Febris, & cætera, non Numina, sed crimina*, inquit sanctus Augustinus. Inter Christianos vero hæreticorum secta fuit, Ophitarum dicta, quæ teste sancto Epiphanio serpentem colebat: & supra aram servabat, quemadmodum apud nos sanctissima Eucharistia hodie asservatur: cum autem apud hos sacra mysteria celebrabantur, educebatur serpens, qui supra panem reptabat, & hoc contactu consecratio fieri credebatur. Absurdusne aliquid, aut risu dignius potest excogitari? hunc tamen errorem plerique susceperunt. Sancti Augustini, cujus miras recitamus sententias, & vere cælestem doctrinam sectamur, perrarum erat ingenium; in Manichæorum tamen secta, cujus dogmata recte rationi & Philosophiæ non minus, quam Evangelio adversantur, novem ille transegit annos. Integræ demum visuntur adhuc nationes iis erroribus obvolutæ, qui ex hoc dumtaxat ignorantia fonte possunt proficisci. *Id est autem æquum, (inquit hic sanctus Doctor L. I. de Lib. arb. c. 18.) ut qui sciens recte non facit, amittat scire quod rectum sit.*

Attamen intellectus vulnus, quantumlibet magnum, voluntatis & liberi arbitrii vulnere non

non est comparandum. Graviora hic peccati damna manent. Cum ad Dei amorem ante peccatum voluntas unice inhiaret, creaturarum amore rota modo est repleta; tantoque impetu ac vi ad sui, inferiorumque bonorum amorem fertur, ut Jesu Christi dumtaxat gratia ab hoc illam amore valeat liberare. Verum ne longior sim, pauca solum de liberi arbitrii damnis verba faciam. Certum est nos liberum arbitrium non amisisse; sed æque certum est per peccatum fuisse debilitatum illud ac imminutum. Pari facilitate bonum vel malum poterat in Adam eligere; modo autem adeo sub peccato est captivum, ut sine Dei gratia nullum meriti capax opus facere possit. Ita sanctus Augustinus docet: *Arbitrium voluntatis, tunc est vere liberum, cum vitiis peccatisque non servit. Tale datum est a Deo, quod amissum proprio vitio, nisi a quo dari potuit, reddi non potest. Unde veritas dicit: Si Filius vos liberaverit, tunc vere liberi eritis.* In terrestri Paradiso ea libertate Adam fruebatur, ut victrici gratia non indigeret, ne peccaret, & ut illum nihil ad peccandum impelleret; quoniam vero voluntarie peccando libertatem illam amisit, *pœnalis vitiositas subsecuta ex libertate fecit necessitatem* (de Nat. & grat. cap. 66.). Sine Jesu Christi namque gratia nequit nunc homo peccatum vitare; atque hæc peccandi necessitas, quæ penitus tamen libertatem non aufert, non cessabit, *donec tota sanetur infirmitas*; in altera etenim vita sic in bono firmabimur, ut peccare numquam possimus, & bene vivendi, semperque gaudendi beatam necessitatem habeamus.

Antequam igitur Christi gratia nos liberet, libero nostro arbitrio ne gloriemur; neve nimirum ejus fidamus viribus, postquam libertatem sumus adepti. Liberi arbitrii nomen libertatem significat; & *Ubi spiritus Dei, ibi libertas* (2. Cor. 3.). *Si ergo* (inquit sanctus Augustinus *de spirit. & lit. c. 13.*) *servi sunt peccati, quid jactant de libero arbitrio? A quo enim quis deditus est, huic & servus additus est. Si autem liberati sunt, quid se jactant velut de opere proprio, & gloriantur quasi non acceperint?*

Homo igitur in hoc statu constitutus, nempe Jesu Christi gratia liberatus, Ethicæ Christianæ est *Subiectum*; ad illum siquidem hujusce disciplinæ præcepta pertinent. Hujus autem sanctorum cognoscere plane non possumus, nisi ejus noverimus infirmitatem; quæ ideo noscenda nobis est, ut medici & medicinæ necessitatem intelligamus. Duo nobis extrema sunt vitanda: ne hominem vel magis infirmum, vel sanum magis, quam revera sit, arbitremur. Si *nimium infirmum* credimus, ad bene agendum ineptum reddimus, & in desperationem conjicimus; si vero *nimis sanum* dicimus, superbum reddimus, & necessitatem medici, qui est Christus Jesus, excludimus. In horum extremorum unum lapsi sunt Manichæi; in alterum Pelagiani. Medium tenet Ecclesia, quæ veritatis est sedes: quod in homine restat, agnoscit Ecclesia, nec illi tribuit, quod amisit; hinc gratiæ Christi, & præceptorum fatetur necessitatem, ut antiquam homo innocentiam acquirat.

acquirat, quantum præsentis vitæ conditio patitur.

C A P U T II.

Concupiscentia omnium malorum origo describitur.

Originalis peccati acerbior & gravior pœna illa est, quam concupiscentiam, seu cupiditatem appellamus. Hæc pondus jure est, quod animam ad fruendum impellit creaturis, infimisque rebus, quibus corrumpitur. In innocentia statu pondus sentiebat Adam, quo in Deum ferebatur; ubi vero Dei præceptum violavit, ut suæ infidelitatis & ingratitude puniretur, ponderi alteri se subjecit, quo in sui, creaturarumque amorem deprimitur. Ajunt Theologi aliqui nil aliud esse concupiscentiam, quam sensitivum appetitum, & voluntatem, quoniam hæ duæ potentia, si gratia illas non attollat, pondere suo & gravitate perditæ in creaturas feruntur; vel concupiscentiam esse appetitus voluntatisque effrænum impetum, quo frui creaturis anhelant. Sanctus Augustinus existimat concupiscentiam esse harum ambarum potentiarum vitium, quod veluti vetus consuetudo hominem ad creata bona valide pertrahit. Id esse aut originale peccatum, cujus licet per Baptismum deleatur reatus: manet tamen actus; cujus scilicet ita deletur macula, ut corruptio maneat, quæ reos nos efficit, si ejus motibus assentimur. Hæc Magistri sententiarum est opinio, quam Theologi plures sequuntur, & quæ sacrarum Litterarum dictis inhæret; videntur enim sacræ Litteræ ita de originali pec-